

چرا بازنگری در مدل خصوصی سازی ضروری تر از همیشه است؟

اصلاح مسیر خصوصی سازی

گروه اقتصادی

عصر دوشنبه ۱۲ مرداد ۱۴۰۴، جلسه شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی با حضور مسعود پزشکیان برگزار شد و در این جلسه، ضمن ارائه گزارش جامع عملکرد سازمان خصوصی سازی، ابعاد مختلف چالش ها و موانع موجود در مسیر واگذاری شرکت های دولتی به بخش خصوصی، با رویکردی تحلیلی و آسیب شناسانه مورد بحث و بررسی قرار گرفت. رئیس جمهور در این جلسه، با اشاره به تجربه های پیشین و همچنین اقتضانات اقتصادی و اجتماعی کشور بر لزوم بازنگری اساسی در شیوه های واگذاری شرکت های دولتی تأکید کرد و اظهار داشت: با توجه به اینکه شرایط فعلی کشور برای واگذاری مالکیت مدیریت معطوف نیست و همچنین تجربه های گذشته در این زمینه نیز حاکی از عدم موفقیت قابل توجه بوده است، ضروری است که رویکردها اصلاح شود و تمرکز اصلی از واگذاری مالکیت، به واگذاری بهره داری و مدیریت خصوصی سازی چارچوب، ابتدا مدیریت شرکت به بخش خصوصی سپرده می شود و پس از اثبات کارآمدی مدیریتی و دستیابی به سوددهی، مرحله واگذاری مالکیت در قالبی تاریخی، قانونی و شفاف آغاز خواهد شد. پزشکیان با نقد شیوه های پیشین واگذاری، رویکرد جدید را مبتنی بر نظام پاسخگویی، نظارت پذیری و

ارتقای بهره وری دانست و تصریح کرد: نگاه ما در این مدل، مطلق نگر و صفر و صدی نیست؛ بلکه واگذاری مدیریت باید با تعهد به پاسخگویی همراه باشد. متأسفانه در برخی موارد پیشین، شاهد واگذاری هایی بودیم که در آن شرکت های مهم و راهبردی به اشخاص فاقد اهلیت و به بهایی ناچیز واگذار شدند، امری که نه تنها اهداف قانون خصوصی سازی را محقق نکرد، بلکه منجر به اتلاف منابع و دارایی های دولت و ملت شد. رئیس جمهور با اشاره به برخی عوامل ساختاری در بروز ناکامی ها، دخالت نهادهای غیر مرتبط و اعمال فشارهای خارج از چارچوب قانونی را از مهم ترین دلایل انحراف فرآیند خصوصی سازی دانست و اظهار داشت: یکی از عوامل اصلی اختلال در فرآیند واگذاری، اعمال نفوذ و مداخلات برخی نهادها و همچنین تحمیل استخدام های سفارشی و اجباری به شرکت ها بوده است که عملاً بهره وری و سلامت واگذاری را زیر سؤال برده است. پزشکیان با یادآوری رویکرد دولت چهاردهم درباره واگذاری مدیریت شرکت های دولتی به عنوان یکی از اولویت های راهبردی در جهت ارتقای بهره وری تصریح کرد: واگذاری مدیریت بنگاه های دولتی، از آغاز به عنوان یکی از محورهای کلیدی برنامه های دولت مطرح بوده و همین راستا جلسات متعددی به منظور بررسی و اصلاح رویه های اجرایی برگزار شده است. دولت با رویکردی جدی، در پی

جعفرقاری، نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس مطرح کرد:

ضرورت تسریع خصوصی سازی برای حفظ منابع دولت

جعفرقاری، رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید

ونایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در گفت وگو با خبرنگار «رسالت» بیان کرد: اکنون در شرایطی قرار داریم که راهی جز توسعه خصوصی سازی و تقسیم کار میان دولت و بخش غیردولتی وجود ندارد چراکه دولت با محدودیت منابع روبه رو است و این محدودیت سبب می شود که دولت نتواند در تمامی حوزه ها فعالیت بدارد و بخش های مختلف را با سرعت توسعه دهد. براین اساس خصوصی سازی گامی ضروری است و می بایست با سرعت و دقت بیشتری در مسیر تحقق این مهم حرکت کنیم. گفتنی است که فرآیند واگذاری ها و خصوصی سازی مطابق با سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی نیازمند اصلاحاتی می باشد. براین اساس در کمیسیون حمایت از تولید، اصلاح برخی

بخش خصوصی سازی مرتفع گردد. آنچه که اکنون محل ایراد است، فرآیند خصوصی سازی طی سال های گذشته می باشد، در حقیقت برخی از بخش های واگذار شده مجدداً به دولت بازگشته است و دقت و نظارت کافی نیز در این فرآیند وجود نداشته است. رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید در پایان این گفت وگو ادامه داد: در حوزه ادغام یا تفکیک واحدها در این خصوص اقدامی نینداشت، به همین خاطر برخی مبتنی بر کارها و تلاش های چندین ساله فعالیت های مشترک اتاق بازرگانی، وزارت اقتصاد، مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی و کمیسیون اقتصادی مجمع تشخیص مصلحت نظام انجام شده بود را در مجلس اعلام وصول داشتیم و اینک بخش عمده این طرح بخش در کمیسیون مورد بررسی قرار گرفته و در انتظاریتاً طرح های دارای فوریت به صحن ارسال گردد و در ادامه این مهم نیز به سرانجام برسد.

نماینده مردم شیراز در مجلس شورای اسلامی همچنین تصریح کرد: کوشش این است که مشکلات مطرح در

مسئله محور، در پی شناسایی گره ها و موانع اجرایی موجود است تا با همکاری و همفکری، زمینه ارتقای بهره وری، اجرای کامل سیاست های اصل ۴۴ و صیانت از منافع ملی و منابع عمومی را فراهم سازد. در این جلسه به منظور ارتقای کارآمدی و تسهیل در اجرای سیاست های ابلاغی، اصلاحیه چهار آیین نامه مصوب شورای عالی اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، باری اکثریت اعضا به تصویب رسید. براساس

رویکردهای تازه دولت، خصوصی سازی نه به معنای رهاسازی کامل و بی قید و شرط بنگاه ها، بلکه به معنای انتقال تدریجی و حساب شده مدیریت و مالکیت به بخش خصوصی توانمند است. بنابراین بازنگری در شیوه های واگذاری و تمرکز بر واگذاری مدیریت همراه با پاسخگویی به عنوان گام نخست، فرصتی است برای ارتقای بهره وری و ایجاد بستر رشد واقعی بخش خصوصی. در این مسیر، نقش نظارتی و هدایتگر دولت

اهمیت دو چندان دارد؛ چرا که با پایش دقیق عملکرد و جلوگیری از انحرافات احتمالی، می توان اطمینان یافت که منافع در فرآیند خصوصی سازی حفظ و تقویت خواهد شد. در این خصوص با جعفرقاری، رئیس کمیسیون ویژه حمایت از تولید و نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس و همچنین هادی محمدپور، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به گفت وگو پرداختیم که در ادامه می خوانید.

هادی محمدپور، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس:

اعتماد سرمایه گذار با مداخله دولت در بورس جلب نمی شود

مسائل در سطح اجرایی اقتصاد است و تا زمانی که چنین روندی وجود ندارد، نمی توان خصوصی سازی را با موفقیت پیش برد.

ایجاد آورده شد که کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی آمادگی لازم و کامل را دارد تا بازنگری در شیوه خصوصی سازی با موفقیت انجام شود و سپس در پایان این گفت وگو بیان کرد: دولت بیش از گذشته می بایست در صدد تحقق این مهم باشد. خوشبختانه اکنون نگاه وزیر اقتصاد به این موضوع بسیار خوب است و امیدواریم تا در این حوزه لایوح خوبی به مجلس ارائه شود چرا که تاکنون در بخش خصوصی سازی موفق نبوده ایم و واگذاری و برون سپاری بسیاری از خدمات را نتوانسته ایم با موفقیت پیش ببریم.

هادی محمدپور، عضو ناظر مجلس در شورای عالی بورس و عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در گفت وگو با خبرنگار «رسالت» عنوان کرد: بدیهی است که فرآیند خصوصی سازی دارای قوانین مشخص است و مجلس شورای اسلامی نیز در این خصوص ابلاغیه های بسیاری دارد و قانون نیز به منظور تحقق این روند نوشته شده است. در حقیقت می توان گفت که در این حوزه اگرچه که کاستی قانون وجود ندارد اما هیچ گاه نتوانسته ایم به شیوه عملیاتی این مهم را پیگیری کنیم. عضو ناظر مجلس در شورای عالی بورس و عضو ناظر کمیته صیانت از سهامداران افزود: امروز در حوزه بورس و سهام عدالت نیز مشاهده می گردد که دولت در حال مداخله است و براین اساس در سازمان

خبر

تعمیرات اساسی ۱۶ سکو در پارس جنوبی به اتمام رسید

معاون عملیات و پشتیبانی شرکت نفت و گاز پارس گفت: امسال ۳۵ تعمیرات اساسی ۱۶ سکو به پایان رسیده، یک سکو در حال انجام است و باقی سکوها نیز تا پایان مهر تکمیل خواهند شد.

سپهدار عباس زاده در گفت وگو با خبرنگار ایرنا، به تشریح جزئیات تعمیرات ۳۵ سکو نفت و گاز پارس جنوبی در سال جاری پرداخت.

وی با اشاره به روند تعمیرات اساسی سالانه سکوهای پارس جنوبی، اعلام کرد: تعمیرات اساسی (اورهال) سکوهای گازی میدان مشترک پارس جنوبی هر ساله در نیمه اول سال انجام می شود تا شرکت نفت و گاز پارس به عنوان تأمین کننده بیش از ۷۰ درصد گاز مصرفی و بالغ بر ۴۰ درصد بنزین کشور برای ورود به فصل سرد در نیمه دوم سال آماده شود.

وی افزود: این تعمیرات عمدتاً از فروردین تا اوایل اردیبهشت ماه آغاز می شود و تا پایان بهار ادامه می یابد. امسال طبق برنامه، تعمیرات اساسی ۳۵ سکو گازی میدان پارس جنوبی پیش بینی شده است و تا امروز، تعمیرات ۱۶ سکو به پایان رسیده، یک سکو در حال انجام است و باقی سکوها نیز تا پایان مهر تکمیل خواهند شد.

عباس زاده درباره مدت زمان تعمیرات هر سکو توضیح داد: مدت زمان تعمیرات هر یک از سکوهای گازی پارس جنوبی به حجم فعالیت های مرتبط با آن بستگی دارد. در مجموع، تا این مرحله از تعمیرات اساسی ۶ هزار و ۱۵۰ دستور کار ثبت و اجرا شده و ۵۴ هزار و ۷۵۹ نفر-ساعت کار صرف شده است.

به گفته معاون عملیات و پشتیبانی شرکت نفت و گاز پارس، از دیگر کارهای شاخصی که در تعمیرات اساسی سکوهای گازی پارس جنوبی انجام می شود، می توان به تعویض خم ۲۲ اینچ، تعمیر و تعویض شیرهای سنگین ۱۵ تنی، بازرسی و تعمیرات مخازن فشار بالا، بازرسی و تست سیستم کنترل سکوها، بازرسی، تعویض یا تعمیر سیستم جرعه زن و روشنایی مشعل، کالیبراسیون شیرهای ایمنی کنترل فشار و... اشاره کرد.

وی اظهار کرد: در تعمیرات اساسی سکوهای گازی پارس جنوبی، تولید حداکثری گاز در جریان است و همواره به طور همزمان تنها دو، سه یا چهار سکو در دست تعمیر هستند ولی سایر سکوها با اتمام توان در حال تولید گاز مورد نیاز بخش خانگی و صنعتی کشور می باشند.

عباس زاده ادامه داد: این فعالیت ها در شرایط بسیار سخت و در هوای گرم جنوب کشور، در دل خلیج فارس توسط متخصصان و کارکنان شرکت نفت و گاز پارس انجام می شود تا برای فصل سرد سال، کشور از تمامی ظرفیت های تولید گاز در این میدان مشترک بهره مند شود.

عباس زاده در پاسخ به پرسشی درباره تأثیر تحریم ها بر تأمین تجهیزات و قطعات مورد نیاز بهره برداری، توضیح داد: تأثیر تحریم ها را نمی توان انکار کرد. اما برخلاف برخی ادعاها، توانسته ایم با بومی سازی و استفاده از ظرفیت شرکت های دانش بنیان ایرانی بیش از ۹۰ درصد قطعات مورد نیاز در عملیات بهره برداری را در داخل کشور تولید کردیم.

این مدیر صنعت نفت افزود: تمامی قطعاتی که به علت تحریم دسترسی به آن ها میسر نبوده، با بهترین مواد و با استانداردهای روز، در داخل کشور ساخته شده و کیفیت و کارآمدی سکوها تحت تأثیر آن قرار نگرفته است.

وی به نقش پاسخ به تحریم ها در حال بومی سازی حتی حساس ترین شرکت های ایرانی شبیه سازی، تولید یا تعمیر شده اند. لذا تاکنون هیچ خللی در روند تولید و کیفیت تجهیزات تعمیرات اساسی ایجاد نشده و نمونه های داخلی جایگزین مناسبی برای محصولات خارجی شده اند.

معاون عملیات و پشتیبانی شرکت نفت و گاز پارس اضافه کرد: اگرچه هنوز تا نقطه مطلوب جهانی فاصله داریم، اما روند پیشرفت و عدم توقف در برابر مشکلات، بزرگ ترین رمز موفقیت کارکنان صنعت نفت محسوب می شود. عباس زاده ادامه داد: به تدریج در حال بومی سازی تا حدی حساس ترین قطعات صنعت گاز، از جمله قطعات مورد استفاده درون جابه ها هستیم و این مهم با آتکا به دانش جوانان ایرانی محقق می شود.

خودکفایی و پایداری بیش از پیش حرکت

کند. بدیهی است که این روند با توجه به آموزه های اقتصاد مقاومتی، راهبردی مؤثر در مقابله با تحریم ها و وابستگی های خارجی به شمار می رود و آینه داری روشن تر برای بخش کشاورزی و به ویژه روستاهای کشور رقم خواهد زد.

➔ روستا بازارها؛ الگوی موفق رونق تولید

گسترش روستا بازارها نه تنها به عنوان یک راهکار عملیاتی در تقویت اقتصاد کشاورزی مطرح است، بلکه تأثیرات مثبت و ملموسی بر زندگی کشاورزان و مصرف کنندگان دارد. این بازارها با حذف واسطه های غیرضروری، امکان فروش مستقیم محصولات کشاورزان را فراهم کرده و باعث کاهش هزینه های نهایی برای مصرف کننده می شوند. این امر همچنین به طور طبیعی قدرت خرید مردم را افزایش می دهد و زمینه را برای دسترسی بهتر خانواده ها به کالاهای با کیفیت و قیمت مناسب فراهم می کند. همچنین، روستا بازارها موجب افزایش درآمد کشاورزان می شوند و انگیزه تولید بیشتر را در آنان تقویت می کنند، که این موضوع نیز همسو با سیاست های برنامه هفتم توسعه می باشد و بر همین اساس، در این مسیر ضرورت حمایت و تسهیلگری بیش از پیش نهادهای دولتی و اجرایی غیر قابل انکار است. هرچند این بازارها به صورت خودگردان و با هزینه های شکل های روستایی راه اندازی شده اند و راه اندازی خواهند شد اما حمایت های فنی، مالی و تسهیلی دولت می تواند به تقویت اقتصاد روستایی و کشاورزان کمک می کند بلکه به عنوان الگوی موفق در تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولید ملی مطرح می شود. بنابراین ضروری است که این طرح ها با حمایت و هدایت مستمر نهادهای ذیربط ادامه یافته و توسعه یابند تا به تدریج سهم قابل توجهی از بازار کشاورزی در دست شکل های این جنبی قرار گیرد و اقتصاد کشاورزی کشور به سمت مقاوم تر از همیشه سازد.

این، تمرکز بر توسعه این بازارها به تقویت هرچه تمام تر استقلال اقتصادی روستاها کمک می کند و از مهاجرت بی رویه به شهرها جلوگیری می کند، موضوعی که همواره دغدغه سیاست گذاران و کارشناسان بوده است. گفتنی است که تجربه موفق سازمان تعاون روستایی در مدیریت بازار برنج و میوه شب عید نشان می دهد که استفاده از ظرفیت تشکل ها و حمایت هدفمند دولت در قالب تسهیلات ارزان قیمت، می تواند تعادل بازار را حفظ کند و از نوسانات قیمتی جلوگیری نماید.

بدین ترتیب، توسعه روستا بازارها تنها به تقویت اقتصاد روستایی و کشاورزان کمک می کند بلکه به عنوان الگوی موفق در تحقق سیاست های اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولید ملی مطرح می شود. بنابراین ضروری است که این طرح ها با حمایت و هدایت مستمر نهادهای ذیربط ادامه یافته و توسعه یابند تا به تدریج سهم قابل توجهی از بازار کشاورزی در دست تشکل های این جنبی قرار گیرد و اقتصاد کشاورزی کشور به سمت

روستایی به دلیل اعتمادی که کشاورزان به آن ها دارند می توانند محصولات رای به صورت مستقیم عرضه کنند. محل های عرضه سال هاست با واسطه ها کار کرده اند و تغییر آن به دشوار است اما با استفاده از ظرفیت تشکل ها و ایجاد روستا بازارها این مشکل حل خواهد شد.

➔ ۶۴ روستا بازار در کشور به بهره برداری رسیده است

رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران با بیان اینکه تاکنون ۶۴ روستا بازار در کشور به بهره برداری رسیده است، اظهار کرد: هدف افزایش بی رویه تعداد این بازارها نیست بلکه رساندن کالا در نزدیک ترین نقطه به مصرف کننده اهمیت دارد. در هفته چهاردهم شهریور امسال ۶۴ روستا بازار از غرفه های کوچک تا بازارهای ۲۰ تا ۲۲ غرفه ای افتتاح شد. مدیریت این بازارها بر عهده اتحادیه های کشاورزی است و غرفه ها بدون دریافت هزینه در اختیار آن ها قرار می گیرد. به گفته مدیرعامل سازمان تعاون روستایی، توسعه این

۶۰ سال سابقه دارد و نقش آن تصدی گری نیست بلکه نظارت و سیاست گذاری بر تشکل هایی است که توسط خود کشاورزان و تولید کنندگان ایجاد شده اند. وی افزود: براساس مصوبه مجلس در برنامه هفتم توسعه، دولت مکلف است تا پایان این برنامه سهم تشکل های بخش کشاورزی را به ۲۰ درصد بازار برساند تا واسطه های غیر ضروری حذف و هزینه ها برای مصرف کننده کاهش یابد. مدیرعامل سازمان تعاون روستایی تصریح کرد: هدف این است که مسیر تولید از مزرعه تا سفره کوتاه شود و تشکل هایی که از دل روستا شکل گرفته اند این نقش را ایفا کنند. وزیر جهاد کشاورزی نیز سیاست هایی را از ابتدای مسئولیت خود برای کاهش ناآرامی روستاها در پیش گرفته و به تازگی به تشکل های زیرمجموعه سازمان تکلیف کرده که برای خرید، ذخیره سازی و توزیع برنج وارد عمل شوند. طلایی با اشاره به اینکه کشاورزان تولید کننده هستند اما تجربه کافی در فروش محصولات ندارند، گفت: روستا بازارها فرو فروشگاه های تعاون

گروه اقتصادی

در سال های اخیر، توسعه و تقویت ساختارهای تعاونی در بخش کشاورزی به ویژه در مناطق روستایی، به عنوان یکی از محورهای کلیدی سیاست های اقتصادی کشور مطرح شده است. سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران با بیش از ۶۰ سال سابقه اکنون با رویکردی نوین و تمرکز بر تشکل های مردمی کشاورزان، در صدد کاهش نقش واسطه ها و کوتاه کردن زنجیره تولید تا مصرف است. این رویکرد نه تنها به کاهش هزینه ها و افزایش بهره وری کمک می کند بلکه زمینه های تقویت اقتصاد روستا و توانمندسازی کشاورزان را نیز فراهم می آورد. طرح توسعه روستا بازارها به عنوان یکی از مصادیق بارز این سیاست، توانسته است بستری مناسب برای عرضه مستقیم محصولات کشاورزی از کشاورز به مصرف کننده ایجاد کند و نقش واسطه های غیر ضروری را کاهش دهد. شایان ذکر است تا بگوئیم که این اقدام، همسو با سیاست های برنامه هفتم توسعه است که دولت را مکلف کرده سهم تشکل های کشاورزی را در بازار به ۲۰ درصد برساند، امری که با توجه به شرایط اقتصادی کشور و نیاز به حمایت از تولید داخلی، اهمیت مضاعفی یافته است. کارشناسان و فعالان این حوزه بر

این باورند که تقویت ساختارهای مردمی و کاهش تصدی گری دولت، از اصول کلیدی حمایت از تولید ملی است که در توسعه روستا بازارها به خوبی نمایان می شود. در حقیقت این حرکت نه تنها به عدالت در تقسیم ارزش هرچه تمام تر کمک می کند بلکه زمینه ساز خودکفایی و استقلال اقتصادی بیش از پیش روستاها نیز می شود. بنابراین می توان عنوان داشت که توسعه روستا بازارها در واقعیت کشاورزان، کاهش قیمت ها برای مصرف کنندگان و بهبود نظام توزیع محصولات کشاورزی از اهمیت بالایی برخوردار است و نتایج قابل توجهی را نیز به همراه خواهد داشت که در ادامه به برخی از این موارد می پردازیم. در گام نخست و در تشریح بیشتر این موضوع ضرورت دارد تا بگوئیم که به ناآرامی روستاها در وضعیت کشاورزی، از برنامه ریزی برای توسعه ۶۴ روستا بازار و عرضه مستقیم کالاهای اساسی در کشور تا پایان دولت خبر داد. محمدرضا طلایی، رئیس هیئت مدیره و مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران اظهار کرد: ساختار تعاون روستایی بیش از